

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien lomituspäätöslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan uudistettaviksi maatalousyrittäjien lomituspäätöslain sijaisapua koskevat säännökset. Esityksen mukaisia uusia sijaisavun perusteita olisivat työkykyä ylläpitävään toimintaan osallistuminen, alle kolmevuotiaan lapsen kotona tapahtuva hoito sekä tuottajajärjestöjen valtakunnallisten tai kansainvälisten luottamuselinten kokouksiin osallistuminen. Oikeutta aikuiskoulutuksen perusteella myönnettävään sijaisapuun laajennettaisiin.

Toisaalta lakiin ehdotetaan säännöksiä, joilla rajoitetaan työkyvyttömyyteen perustuvan sijaisavun pitkittymistä. Tämä toteutettaisiin lyhentämällä sijaisavun pääsäännön mukaista enimmäiskestoa nykyisestä 365 päivästä 300 päivään sekä muuttamalla sijaisapumaksuja koskevia säännöksiä.

Vuosilomaan oikeutettujen piiriä rajoitettaisiin säätämällä, että maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta vuosilomaan sinä aikana, jolloin hän saa täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruista kuntoutustukea.

Subventoidun maksullisen lomittaja-avun enimmäistuntimäärä ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 100 tunnista 120 tuntiin. Samalla säädettäisiin, että lomittajana maksullisessa lomittaja-avussa voi toimia muikin kuin paikallisyksikön kuukausipalkkainen lomittaja. Itse lomituksensa järjestävä maatalousyrittäjä voisi järjestää itselleen myös subventoitua maksullista lomittaja-apua.

Itse järjestetystä lomituksesta maatalousyrittäjälle maksettavaa korvausta ehdotetaan korotettavaksi niissä tapauksissa, jolloin lomituksen suorittaa lomituspäätöslain

tarjoavan yrityksen palveluksessa oleva tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva lomittaja.

Asiakasmaksuja koskevat säännökset ehdotetaan uudistettaviksi. Nykyisin asetuksella säädetyt maksun määräytymisperusteet sisällytettäisiin lakiin osittain muutettuina.

Säännönmukainen maksu perittäisiin 50 prosentilla korotettuna, kun sijaisapua annetaan alle kolmevuotiaan lapsen kotona tapahtuvan hoidon perusteella taikka aikuiskoulutuksen perusteella siltä osin kuin sijaisapua annetaan yli 15 päivää vuodessa.

Maksu olisi subventoidusta maksullisesta lomittaja-avusta perittävän maksun suuruinen, kun sijaisapua annetaan työkyvyttömyyden perusteella 90 päivää ylittävältä ajalta eikä sen saajalla ole samalta ajalta oikeutta sairausvakuutuksen päivärahaan tai kuntoutustukeen. Sama maksu perittäisiin myös silloin, kun sijaisavun perusteena on tuottajajärjestön kokoukseen osallistuminen tai kun sijaisapua annetaan yritystoiminnan jatkamisen tai siitä luopumisen vaatimia järjestelyjä varten.

Jos maatalousyrittäjä valittaa työeläkkeen epäämistä koskevasta päätöksestä ja käyttää oikeuttaan sijaisapuun valituksen käsittelyn aikana, maksu perittäisiin täyden korvauksen periaatteella, mutta sitä alennettaisiin taannehtivasti, jos valitus johtaa siihen, että maatalousyrittäjälle myönnetään työeläke tai kuntoutustuki.

Esitys liittyy vuoden 2002 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1. Nykytila.....	3
1.1. Lomituspalvelueteudet.....	3
1.2. Palvelut järjestää paikallisyksikkö tai maatalousyrittäjä itse.....	3
1.3. Kustannusten korvaaminen.....	4
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	4
2.1. Lomitusetuuksien parantamista koskevat ehdotukset.....	4
2.2. Pitkittyneiden sijaisapujen rajoittaminen ja muut kustannuksia alentavat toimenpiteet 5	5
2.3. Asiakasmaksusäännösten uudistaminen.....	5
3. Esityksen taloudelliset vaikutukset	6
3.1. Etuuksien parantamista koskevat ehdotukset.....	6
3.2. Kustannuksia säästävät ehdotukset	7
4. Asian valmistelu.....	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	8
1. Lakiehdotuksen perustelut.....	8
2. Voimaantulo	14
LAKIEHDOTUS.....	15
Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta.....	15
LIITE	22
RINNAKKAISTEKSTI.....	22
Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta.....	22

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lomituspalveluetuudet

Maatalouslomitusta on toteutettu lakisääteisenä palveluna vuodesta 1974. Nykyinen maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki (1231/1996) ja asetus (1333/1996) ovat olleet vähäisin muutoksin voimassa vuoden 1997 alusta. Laissa tarkoitettuja lomituspalveluetuuksia ovat maatalousyrittäjän oikeus vuosilomaan ja sijaisapuun sekä mahdollisuus käyttää maksullista lomittaja-apua subventoituun hintaan.

Oikeus vuosilomaan on päätoimisilla karjatalouden harjoittajilla. Karjatalouden tulee käsittää vähintään neljä kotieläinyksikköä, jotka määrittellään asetuksessa. Vuosiloman määrä on 23 päivää vuodessa, ja sitä varten annettava lomituspalvelu on saajalleen maksutonta.

Oikeus sijaisapuun on karjataloutta tai kasvinviljelyä harjoittavalla maatalousyrittäjällä, joka on tilapäisesti estynyt huolehtimasta yrityksen hoitoon kuuluvista välttämättömistä tehtävistään. Sijaisavun perusteita ovat sairauden tai tapaturman aiheuttama työkyvyttömyys, lääkärin määräämä tai lakiin perustuva kuntoutus, sairaan lapsen hoito ja kuntoutus, raskaus ja synnytys, isyysloma, otolapsen hoitoon ottaminen, varusmiespalvelus ja siviilipalvelus, kertausharjoitukset, aikuis-koulutus, lähiomaisen kuolema ja hautajaiset sekä muu näihin rinnastettava tilapäinen syy. Sijaisavun enimmäiskesto on kunkin perusteen osalta määritelty laissa. Sijaisavun saajalta peritään tuntimaksu, joka määräytyy hänen maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) mukaisen työtulonsa (MYEL-työtulo) mukaan. Maksu voidaan määrätä myös palvelun saajan sairausvakuutuspäivärahan perusteena olevan työtulon mukaan, jos se on vähintään 20 prosenttia pienempi kuin hänen MYEL-työtulonsa. Näin voidaan menetellä, kun sijaisapua on annettu saman syyn perusteella yli 90 tuntia.

Maksullista lomittaja-apua subventoituun

hintaan voidaan antaa vain vuosilomaan oikeutetuille maatalousyrittäjille. Palvelun enimmäismäärä on 100 tuntia vuodessa. Siihen voidaan käyttää ainoastaan paikallisyksikön kuukausipalkkaisen lomittajan työpanosta ja vain silloin, kun lomittajan säännöllinen työaika ei täyty vuosiloma- tai sijaisapulomituksista. Palvelusta perittävä tuntimaksu on suhteutettu kuukausipalkkaisen lomittajan peruspalkkaan.

1.2. Palvelut järjestää paikallisyksikkö tai maatalousyrittäjä itse

Lakisääteinen vastuu lomituspalvelujen toimeenpanosta siirtyi kunnilta Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle (Mela) vuoden 2000 alusta. Melan tulee huolehtia lomituksen paikallishallinnon järjestämisestä joko omien paikallisyksikköjensä tai kuntien kanssa tekemiensä toimeksiantosopimusten avulla. Käytännössä kunnat vastaavat edelleen palvelujen järjestämisestä koko maan kattavasti. Melan omien paikallisyksikköjen perustaminen ei ole ollut toistaiseksi tarpeen.

Paikallisyksikön on järjestettävä lomituspalvelut toimialueellaan toimiville maatalousyrittäjille. Se voi järjestää palvelut käyttämällä palveluksessaan olevia maatalouslomittajia tai ostamalla palvelut julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta.

Maatalousyrittäjällä on oikeus valita, käyttääkö hän paikallisyksikön järjestämiä palveluja vai järjestääkö hän lomituksensa itse, jolloin paikallisyksikkö korvaa hänelle siitä aiheutuneita kustannuksia. Jos yrittäjä haluaa järjestää lomituksensa itse, hänen on tehtävä siitä ennakoilmoitus paikallisyksikölle. Samalla hän sitoutuu järjestämään itse sekä vuosiloma- että sijaisapulomituksensa. Sen sijaan maksullista lomittaja-apua hänen on mahdollista saada ainoastaan paikallisyksikön järjestämänä, koska siihen voidaan käyttää vain paikallisyksikön palveluksessa olevan lomittajan työpanosta.

Maatalousyrittäjä voi ostaa lomituspalvelut niitä tuottavalta yritykseltä tai itsenäiseltä ammatinharjoittajalta. Näissä tapauksissa korvausta maksetaan noin 81 markkaa (13,62 euroa) tunnilta. Jos maatalousyrittäjä palkkaa lomittajan työsuhteeseen, korvaus on noin 56 markkaa (9,42 euroa) tunnilta.

1.3. Kustannusten korvaaminen

Lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuvat tarpeelliset nettokustannukset korvataan paikallisyksiköille kokonaisuudessaan valtion talousarvioon varatusta arviomäärärahasta. Mela maksaa paikallisyksiköille kuukausittain ennakkoa lomituskustannuksiin. Seuraavan vuoden keväällä paikallisyksiköt tekevät Melalle tilitykset varainhoitovuoden kustannuksista. Tilitysten perusteella Mela maksaa paikallisyksiköille loppueriä, jos ennakot eivät ole riittäneet kattamaan kustannuksia, tai perii liikaa maksetut ennakot takaisin paikallisyksiköiltä.

Paikallishallinnon järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin suoritetaan paikallisyksiköille laskennallisin perustein määräytyvä valtion korvaus, jonka yhteismäärän valtioneuvosto vahvistaa vuosittain. Mela maksaa kullekin paikallisyksikölle sille kuuluvan korvauksen kuukausittaisina erinä. Hallintorahan käytöstä paikallisyksiköt eivät tee tilityksiä Melalle.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Lomitusetuksien parantamista koskevat ehdotukset

Karjatalouden harjoittajat ovat sidoksissa työhönsä kaikkina viikon päivinä ympäri vuoden. Maataloustyön henkinen ja fyysinen kuormittavuus on viime vuosina kasvanut maataloudessa tapahtuneiden muutosten seurauksena, minkä johdosta myös lomitustarpeet ovat lisääntyneet. Työssä jaksamisongelmille alttiina ovat etenkin nuoret perheelliset yrittäjät, joiden on täytynyt toimeentulonsa turvaamiseksi kehittää ja laajentaa yritystoimintaansa sekä panostaa työn edellyttämän ammattitaidon ylläpitoon ja parantamiseen.

Esityksen tavoitteena on lisätä erityisesti karjatalousyrittäjien mahdollisuuksia irrottautua työstään. Tämä toteutettaisiin ensinnäkin lisäämällä sijaisavun saantiperusteita. Uusia perusteita olisivat työkykyä ylläpitävään toimintaan osallistuminen, alle kolme vuotiaan lapsen kotona tapahtuva hoito sekä tuottajajärjestöjen valtakunnallisten tai kansainvälisten luottamuselinten kokouksiin osallistuminen. Lisäksi oikeutta aikuiskoulutuksen perusteella myönnettävään sijaisapuun laajennettaisiin. Lain selkeyden edistämiseksi ehdotetaan, että sijaisavun perusteita koskevat säännökset uudistetaan kokonaan. Ehdotetun lain 7 ja 7 a – 7 h §:ään sisällytettäisiin uusien perusteiden lisäksi myös nykyiset sijaisavun saantia koskevat säännökset, jotka asiasisällöltään vastaisivat pääosin voimassa olevan lain 7 §:ää.

Lisäksi ehdotetaan toimenpiteitä, joilla parannetaan karjatalousyrittäjien mahdollisuuksia käyttää subventoitua maksullista lomittaja-apua. Palvelun enimmäistuntimäärä ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 100 tunnista 120 tuntiin. Lisäksi ehdotetaan, että lomittajana maksullisessa lomittaja-avussa voi toimia muukin kuin paikallisyksikön kuukausipalkkainen lomittaja. Selvytyden vuoksi maininta maksullisesta lomittaja-avusta lisättäisiin lain tarkoitusta ja soveltamisalaa koskevaan 1 §:ään.

Myös itse järjestetyn lomituksen käyttömahdollisuuksia ehdotetaan parannettavaksi. Ehdotuksen mukaan itse lomituksensa järjestävä maatalousyrittäjä voi järjestää itselleen myös subventoitua maksullista lomittaja-apua. Lisäksi itse järjestetystä lomituksesta maatalousyrittäjälle maksettavaa korvausta korotettaisiin niissä tapauksissa, jolloin lomituksen suorittaa lomituspalveluja tarjoavan yrityksen palveluksessa oleva tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva lomittaja. Korvauksen määrä vastaisi sitä määrää, jonka paikallisyksikkö keskimäärin joutuu maksamaan, kun se hankkii lomitusta ostopalveluna.

2.2. Pitkittyneiden sijaisapujen rajoittaminen ja muut kustannuksia alentavat toimenpiteet

Edellä mainitut lomitusestuksien parantamista merkitsevät uudistukset lisääisivät valtion korvattavia kustannuksia. Valtion taloudellinen tilanne ei kuitenkaan mahdollista sitä, että lomitustoiminnan kehittämiseen ohjataan lisää valtion varoja. Sen vuoksi esitys sisältää kustannuksia lisäävien ehdotusten vastapainoksi niitä vähentäviä ehdotuksia. Kustannusten lisäykset katettaisiin pääasiassa pitkittyneiden sijaisapujen rajoittamisesta saatavilla kustannussäästöillä.

Sijaisapu on tarkoitettu tilanteisiin, joissa maatalousyrittäjä on tilapäisen syyn vuoksi estynyt huolehtimasta maatalousyrittäjän hoitoon kuuluvista tehtävistään. Työkyvyttömyys on ollut ylivoimaisesti yleisin sijaisavun myöntämisperuste. Viime vuosina noin 60 prosenttia sijaisavusta on annettu tällä perusteella.

Nykyisessä laissa sijaisapu työkyvyttömyyden perusteella on pääsääntöisesti rajoitettu 365 päivään, mutta sitä voidaan harkinnanvaraisesti antaa tämän jälkeenkin, jos maatalousyrittäjä on pannut vireille työkyvyttömyyseläketä koskevan hakeuksen. Käytännössä sijaisavun antamista on saatettu jatkaa harkinnanvaraisesti sellaisessakin tapauksessa, jossa tilan toimintaedellytykset ovat olleet yksinomaan ja pysyväisluonteisesti sijaisavun varassa. Sijaisavun pitkeytyessä tarpeelliset kuntoutustoimenpiteet ovat voineet lykkääntyä tai tilan tuotantoa koskevat välttämättömät muutokset viivästyä. Tapauksia, joissa sijaisavun antaminen on pitkittynyt aiheettomasti, ei todennäköisesti ole paljon, mutta jokainen niistä sitoo lomittajatyövoimaa pitkäksi ajaksi ja aiheuttaa merkittäviä kustannuksia.

Esityksen tavoitteena on ehkäistä työkyvyttömyyden perusteella annettavan sijaisavun tarpeetonta pitkittymistä. Tämä tapahtuisi ensisijaisesti ohjaamalla sijaisavun käyttöä asiakasmaksusäännöksillä. Lisäksi sijaisavun pääsäännön mukainen enimmäiskesto lyhennettäisiin nykyisestä 365 päivästä 300 päivään. Ehdotuksen

mukaan kuntoutustuen saajalle annettaisiin sijaisapua vain siinä tapauksessa, että hän todennäköisesti kuntoutuu siten, että pystyy myöhemmin jatkamaan toimintaansa maatalousyrittäjänä niissä tehtävissä, joita varten sijaisapua viimeksi annettiin.

Kuntoutustukea saavat maatalousyrittäjät ovat nykyisin oikeutettuja samanaikaisesti sekä sijaisapuun että vuosilomaan. Kuntoutustuen aikana he käyttävät mieluummin maksutonta vuosilomaa kuin maksullista sijaisapua. Heillä ei kuitenkaan ole tarvetta vuosilomaan silloin, kun he ovat sijaisapuun oikeutettuna vapautuneita välttämättömistä maataloustehtävistään. Sen vuoksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi, että maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta vuosilomaan sinä aikana, jolloin hän saa täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruista kuntoutustukea.

2.3. Asiakasmaksusäännösten uudistaminen

Asiakasmaksuja koskevat säännökset ehdotetaan uudistettavaksi. Nykyisin asetuksella säädetyt maksun määräytymisperusteet sisällytettäisiin osittain muutettuina lain 27, 27 a–27 c sekä 28 §:ään.

Sijaisavun perusmaksu ehdotetaan muutettavaksi euromääräiseksi. Pääsäännön mukainen maksu määräytyisi aina sen MYEL-työtulon mukaan, joka hakijalla oli voimassa sijaisavun alkamisvuoden alussa. Näin sijaisavun saajan mahdollisuudet itse vaikuttaa sijaisapumaksun suuruuteen vähenisivät. Lakiin ei sisällytettäisi nykyisen asetuksen suomaa mahdollisuutta alentaa maksua sairausvakuutuslain mukaan määräytyvän työtulon perusteella. Lisäksi säädettäisiin, että saman tilan yrittäjät ovat vastuussa toistensa ja perheenjäsentensä sijaisapumaksuista.

Pääsäännön mukainen maksu perittäisiin 50 prosentilla korotettuna, kun sijaisavun perusteena on alle kolmevuotiaan lapsen kotona tapahtuvan hoito. Samoin menetettäisiin, kun sijaisapua annetaan aikuiskoulutuksen perusteella yli 15 päivää vuodessa.

Sijaisapumaksu olisi subventoidusta maksullisesta lomittaja-avusta perittävän maksun

suuruinen, kun sijaisapua annetaan työkyvyttömyyden perusteella yli 90 päivää eikä sen saajalla ole samalta ajalta oikeutta sairausvakuutuksen päivärahaan tai kuntoutustukeen. Saman suuruinen maksu perittäisiin myös silloin, kun sijaisavun perusteena on tuottajajärjestön kokoukseen osallistuminen tai kun sijaisapua annetaan yritystoiminnan jatkamisen tai siitä luopumisen vaatimia järjestelyjä varten.

Jos maatalousyrittäjä valittaa työeläkkeen epäämistä koskevasta päätöksestä ja käyttää oikeuttaan sijaisapuun valituksen käsittelyn aikana, sijaisavusta perittäisiin maksu täyden korvauksen periaatteella, mutta maksua alennettaisiin taannehtivasti, jos valitus johtaa siihen, että maatalousyrittäjälle myönnetään työeläke tai kuntoutustuki.

Maksullisesta lomittaja-avusta täyden korvauksen periaatteella perittävä maksu ehdotetaan määriteltäväksi nykyisessä asetuksessa säädettyä kaavamaisemmin. Määrittely muutettaisiin vastaamaan nykyistä paremmin niitä todellisia kustannuksia, jotka paikallisyksiköille keskimäärin aiheutuu palvelun järjestämisestä.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotukset rakentuvat niin, että kustannuksia lisäävien toimenpiteiden vastapainoksi ehdotetaan kustannuksia alentavia toimenpiteitä. Kokonaisuutena esityksellä ei arvioida olevan vaikutusta valtion korvattavien kustannusten määrään vuonna 2002. Erilliset arviot kunkin ehdotuksen kustannusvaikutuksista on esitetty seuraavassa saman suuruisina kuin ne esiintyvät maatalouslomituksen kehittämistyöryhmän muistiossa (sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistio 2001:16). Mainitussa muistiossa ehdotusten kustannusvaikutukset on pyritty arvioimaan mahdollisimman tarkoin vuoden 2000 kustannustasoa kuvaavien tietojen pohjalta. Epävarmuustekijöitä liittyy kuitenkin sekä kustannuksia lisäävien että niitä alentavien ehdotusten vaikutusten ennakkointiin, sillä kustannuksiin vaikuttavat samanaikaisesti monet ennalta arvaamattomat tekijät.

3.1. Etuuksien parantamista koskevat ehdotukset

Sijaisavun myöntäminen työkykyä ylläpitävään toimintaan osallistumista varten lisääisi valtion korvattavia kustannuksia vuositasolla arviolta noin 336 000 eurolla (2,0 milj. markalla).

Sijaisapu alle 3-vuotiaan lapsen hoitoa varten lisääisi valtion korvattavia kustannuksia vuositasolla arviolta noin 1446 000 eurolla (8,6 milj. markalla). Kustannusten lisäys on arvioitu olettaen, että noin 10 prosenttia vuosittain raskauden ja synnytyksen perusteella sijaisapua saaneista maatalousyrittäjistä jatkaisi sijaisavun käyttöä vanhempainrahakauden jälkeen. Käyttäjiä olisi vuosittain noin 200.

Aikuiskoulutusta varten annettavan sijais-apuoikeuden laajentaminen lisääisi valtion korvattavia kustannuksia vuositasolla arviolta noin 252 000 eurolla (1,5 milj. markalla). Kustannusten lisäys on arvioitu olettaen, että aikuiskoulutuksen käyttö sijaisapuperusteena lisääntyisi vuositasolla noin 3 500 päivällä.

Tuottajajärjestöjen luottamuselinten kokouksiin osallistumista varten myönnettävä sijaisapu lisääisi valtion korvattavia kustannuksia vuositasolla arviolta noin 135 000 eurolla (0,8 milj. markalla). Kustannusten lisäys on arvioitu olettaen, että noin 200 maatalousyrittäjällä olisi tarvetta sijaisapuun tällä perusteella. Sijaisapupäivien määrä voisi olla enintään noin 3 000.

Maksullisen lomittaja-avun enimmäistuntimäärän korottaminen lisääisi valtion korvattavia kustannuksia vuositasolla arviolta noin 202 000 eurolla (1,2 milj. markalla). Kustannusten lisäys on arvioitu olettaen, että noin 1 000 karjatalouden harjoittajaa lisääisi maksullisen lomittaja-avun käyttöä 20 tunnilla vuodessa.

Maksullisen lomittaja-avun suorittajien piirin laajentaminen lisääisi valtion korvattavia kustannuksia vuositasolla arviolta noin 740 000 eurolla (4,4 milj. markalla). Kustannusten lisäys on arvioitu olettaen, että paikallisyksiköiden hankkimia ostopalvelulomittajia on noin 230 ja

paikallisyksikköjen palveluksessa olevia tuntipalkkaisia lomittajia noin 440. Näiden arvioidaan työskentelevän maksullisen lomittaja-avun tehtävissä keskimäärin 77 tuntia vuodessa. Itse lomitukseensa järjestävistä yrittäjistä arviolta 400 käyttää lomittajana itsenäistä ammatinharjoittajaa tai lomitusyrityksen palkkaamaa lomittajaa keskimäärin noin 40 tuntia vuodessa.

Itse järjestetystä lomituksesta maksettavan korvauksen korottaminen lisäisi valtion korvattavia kustannuksia vuositason arviolta noin 370 000 eurolla (2,2 milj. markalla). Kustannusten lisäys on arvioitu olettaen, että noin 400 maatalousyrittäjää käyttää yritysmuotoisia lomituspalveluja. Vuosilomaan käytettyjen lomitustuntien keskimääräksi on arvioitu 150 tuntia maatalousyrittäjää kohden ja maksullisen lomittaja-avun määräksi vastaavasti 40 tuntia. Sijaisavun käyttöä ei ole otettu huomioon, sillä se on itse järjestettyjen lomitusten osalta erittäin vähäistä. Ehdotus on kustannusneutraali siltä osin kuin siitä seuraa, että paikallisyksikön palveluja käyttävät maatalousyrittäjät siirtyvät itse järjestetyn lomitukseen piiriin. Tämä johtuu siitä, että paikallisyksikön palkkakustannuksissa säästyy itse järjestettyjen lomitusten korvausmenojen kasvua vastaava summa.

3.2. Kustannuksia säästävät ehdotukset

Esityksessä on ehdotettu toimenpiteitä, joilla voidaan rajoittaa sijaisavun aiheutonta pitkittymistä ja vähentää pitkittyneistä sijaisavuista aiheutuvia kustannuksia. Tämä tapahtuisi pääasiassa ohjaamalla sijaisavun käyttäjien valintoja ja ratkaisuja asiakasmaksupolitiikan keinoin. Kun sijaisapua annetaan yli 90 päivää,

normaali maksu perittäisiin vain, jos henkilö on hakenut sairausvakuutuspäivärahaa ja myös saanut siihen oikeuden tai jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki. Ne, joiden kohdalla tämä ei toteudu, maksaisivat saman suuruisia maksua kuin peritään subventoidusta maksullisesta lomittaja-avusta.

Henkilöitä, jotka ovat saaneet sijaisapua työkyvyttömyyden perusteella 90—300 päivää, on arviolta noin 2100. Muutoksen jälkeen heitä olisi noin 1900. Tästä johtuva kustannussäästö olisi vuositason arviolta noin 1783 000 euroa (10,6 milj. markkaa). Yli 300 päivää jatkuneen sijaisavun saajia on nykyisin noin 600. Ehdotettujen muutosten johdosta saajien määrä vähenisi noin 200:lla, jolloin arvioitu kustannussäästö olisi vuositason 3 986 000 euroa (23,7 milj. markkaa).

Kuntoutustukea saavien maatalousyrittäjien vuosiloma-oikeuden poistamisesta aiheutuisi kustannussäästöä vuositason arviolta noin 67 000 euroa (0,4 milj. markkaa). Kustannussäästöä arvioitaessa on oletettu, että vuositason noin 3 500 vuosilomapäivää muuttuisi sijaisapupäiviksi.

4. Asian valmistelu

Esitykseen sisältyvät ehdotukset lain sisällölliseksi kehittämiseksi on suunniteltu sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa maatalouslomitukseen kehittämistyöryhmässä. Esitys on valmisteltu työryhmän ehdotusten pohjalta virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen, Maa- ja Metsätaloustuottajien Keskusliitto ry:n, Kunnallisvirkamiesliitto ry:n, Maatalouslomittajat ry:n sekä Kunnallisen työmarkkinalaitoksen edustajia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. *Lain tarkoitus ja soveltamisala.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta mahdollisuudesta maksulliseen lomittaja-apuun.

4 §. *Vuosilomaan oikeutettu maatalousyrittäjä.* Pykälän 1 momentissa määritellään, kenellä on oikeus laissa tarkoitettuun vuosilomaan. Pykälän 2 momentti sisältää poikkeukset 1 momentin pääsäännöstä. Yleisperusteluissa mainitusta syystä ehdotetaan poikkeussäännökseen lisättäväksi uusi 2 kohta, jonka mukaan maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta vuosilomaan sinä aikana, jolloin hän saa täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruista kuntoutustukea. Momentin nykyinen 2 kohta siirtyisi 3 kohdaksi.

5 §. *Sijaisapuun oikeutettu maatalousyrittäjä.* Pykälän nykyisen 1 momentin säädösviittaus muutettaisiin vastaamaan ehdotettua lakia. Pykälän nykyinen 2 momentti koskee 65 vuotta täyttäneen maatalousyrittäjän oikeutta sijaisapuun. Säännös poistettaisiin 5 §:stä ja vastaavansisältöinen säännös sisällytettäisiin ehdotetun lain 7 g §:ään, johon koottaisiin muutkin tätä asiakokonaisuutta koskevat säännökset.

7 §. *Sijaisapu työkyvyttömyyden perusteella.* Pykälän 1 momentti vastaa asialliselta sisällöltään nykyisen lain 7 §:n 1 momentin 1 kohtaa muutoin, paitsi että lääkärintodistuksella osoitetun työkyvyttömyyden kesto ehdotetaan määriteltäväksi kokonaisuudessaan pykälän 2—5 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan sijaisavun enimmäismäärä olisi nykyisen 365 päivän sijasta pääsääntöisesti 300 päivää. Sen jälkeen oikeus sijaisapuun jatkuisi vain, jos sijaisavun saaja on sitä ennen pannut vireille työkyvyttömyyseläkehakemuksen.

Hakemusta ei kuitenkaan edellyttäisi, jos sijaisaputarpeen tiedetään päättyvän ennen kuin se on jatkunut 365 päivää.

Pykälän 3 momentin mukaan oikeus sijaisapuun päättyisi, kun täysi

työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi. Eläkkeensaajalla olisi kuitenkin nykyiseen tapaan oikeus saada sijaisapua yritystoiminnasta luopumisen vaatimia järjestelyjä varten enintään 60 päivää kuuden kuukauden aikana, mistä säädettäisiin ehdotetun lain 7 h §:ssä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, millä edellytyksillä sijaisapu jatkuu, jos sen saajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke kuntoutustukena. Työkyvyttömyyseläke myönnetään kuntoutustukena, jos on odotettavissa, että hakijan työkyky voidaan hoidolla tai kuntoutuksella palauttaa. Jos kuntoutumista aikaisempaan maatalousyrittäjän ammattiin ei pidetä mahdollisena, kuntoutustuki voidaan myöntää muuhun ammattiin kouluttautumisen ajaksi. Toisinaan työkyvyttömyyseläke myönnetään kuntoutustukena teknisistä syistä, vaikka työkyvyttömyyden jatkuminen näyttää ilmeiseltä. Näin tapahtuu lähinnä silloin kun eläkeasiaan liittyy myös tapaturma- tai liikennevakuutusasian käsittely.

Jos eläke myönnetään kuntoutustukena, Mela antaisi paikallisyksikölle lausuntonsa siitä, onko hakijan työkyvyssä odotettavissa sellaisia muutoksia, että hänen paluutaan entisiin maatalousyrittäjätehtäviin voidaan pitää todennäköisenä. Sijaisapua ei jatkettaisi, jos työkyvyn palautuminen tällä tavoin näyttää epätodennäköiseltä, vaan tarvittaessa tilan toiminta tulisi sopeuttaa vallitsevaan tilanteeseen muilla keinoilla. Sijaisavun jatkamisesta päättää paikallisyksikkö, mutta Melan lausunto hakijan työkyvyttömyydestä sitoo päätöksentekoa.

Vaikka maatalousyrittäjä on työkyvytön, hänen työkyvyttömyyseläkettä koskeva hakemuksensa saatetaan joutua hylkäämään sillä perusteella, ettei työkyvyttömyyden voida katsoa kestävänsä vähintään yhtä vuotta. Sijaisavun jatkaminen normaalia sijaisapumaksua vastaan saattaisi olla perusteltua tällaisessa poikkeustapauksessa, kun maatalousyrittäjän työkyvyn oletetaan

palaavan jonkin ajan kuluttua. Silloin sijaisavun tarpeen voitaisiin katsoa johtuvan ehdotetun lain 7 f §:n 5 kohdassa tarkoitetusta muusta tilapäisestä syystä.

Kun sijaisapua annetaan pykälän 2—4 kohdan mukaisesti työkyvyttömyyden perusteella yli 90 päivää, normaali sijaisapumaksu perittäisiin siltä ajalta, kun maatalousyrittäjällä on oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen sairauspäivärahaan tai siihen ensisijaiseen etuuteen. Jos tällaista oikeutta ei ole, sijaisapumaksu olisi subventoidusta maksullisesta lomittaja-avusta perittävän maksun suuruinen. Tästä säädettäisiin ehdotetun lain 27 b §:n 1 momentissa.

Pykälän 5 momentin mukaan maatalousyrittäjällä olisi oikeus sijaisapuun myös silloin, kun hän valittaa hylkäävästä eläkepäätöksestä. Sijaisapua voitaisiin antaa kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä. Tällöin sijaisavusta perittäisiin ehdotetun lain 27 b §:n 3 momentin mukaan maksu, joka vastaa täyttä korvausta vastaan annettavasta lomittaja-avusta perittävää maksua. Jos valitus hyväksyttäisiin, maksu alennettaisiin sijaisavun saajan vaatimuksesta takautuvasti normaalin sijaisapumaksun suuruiseksi.

7 a §. *Sijaisapu kuntoutusta sekä työkykyä ylläpitävää toimintaa varten.* Pykälän 1 kohta vastaa nykyisen lain 7 §:n 1 momentin 2 kohtaa, jossa säädetään oikeudesta sijaisapuun kuntoutusta varten. Säännöksessä tarkoitetaan sijaisapua, jota annetaan suhteellisen lyhytaikaiseen kuntoutukseen osallistumista varten. Selvyiden vuoksi säännöksen soveltamisalasta suljettaisiin pois ne tilanteet, joissa sijaisavun saajalle on myönnetty kuntoutustuki ja joista säädetään 7 §:n 4 momentissa.

Myös työkykyä ylläpitävä ja työkyvyn menettämistä ennaltaehkäisevä toiminta on tärkeää maatalousyrittäjien työssä jaksamisen kannalta. Sitovasta karjataloustyöstä ei kuitenkaan aina ole helppoa irrottautua tällaiseen toimintaan osallistumista varten. Pykälän 2 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi maatalousyrittäjän oikeudesta sijaisapuun, jotta hän voisi osallistua työkykyä ylläpitävään toimintaan. Toiminnan tulisi perustua työterveyshuollon tekemään

suunnitelmaan. Sijaisapua voitaisiin antaa tällä perusteella ainoastaan silloin, kun työkykyä ylläpitävä toiminta tapahtuu sellaisena aikana, jolloin maatalousyrittäjä muutoin olisi sidoksissa välttämättömiin tehtäviinsä maatilalla.

7 b §. *Sijaisapu sairaan lapsen hoitamista varten.* Pykälän 1 kohta vastaa nykyisen lain 7 §:n 1 momentin 3 kohtaa ja 2 kohta sanotun säännöksen 4 kohtaa.

7 c §. *Sijaisapu raskautta ja synnytystä, isyyslomaa sekä ottolapsen hoitoa varten.* Pykälään on koottu säännökset oikeudesta sijaisapuun keskeisimpien perhevapaiden ajaksi. Pykälän 1 kohta vastaa nykyisen lain 7 §:n 5 kohtaa, 2 kohta sanotun säännöksen 6 kohtaa ja 3 kohta sanotun säännöksen 7 kohtaa.

7 d §. *Sijaisapu alle kolme vuotiaan lapsen hoitoa varten.* Maatalousyrittäjän sijaisapuperusteita säädettäessä on pyritty yhdenmukaisuuteen sen suhteen, millaisin perustein muut väestöryhmät voivat vapautua omasta työstään. Esimerkiksi maatalousyrittäjän oikeus saada sijaisapua äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakautena on yhdenmukainen sen kanssa, että työ- tai virkasuhteessa olevalla on oikeus saada vastaavat ajanjaksot vapaaksi palkkatyöstä.

Viimeksi mainituilla on lisäksi oikeus saada hoitovapaata lapsensa hoitamiseksi, kunnes lapsi täyttää kolme vuotta.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi uutena sijaisavun saantiperusteena oikeudesta sijaisapuun alle kolme vuotiaan lapsen kotona hoitamista varten. Muista sijaisapuperusteista poiketen ehdotettu säännös koskisi vain karjatalouden harjoittajia, jotka ovat kasvinviljelijöitä kiinteämmin sidoksissa tilan töihin. Muutos on tarpeen erityisesti siksi, että karjatalousyrittäjien perheissä lasten päivähoiton järjestäminen kunnallisten päivähoitopalvelujen avulla tuottaa monesti vaikeuksia. Vaikeudet johtuvat pitkistä etäisyyksistä sekä siitä, että karjanhoidossa kiireisimmät työrupeamat ajoittuvat aikaiseen aamuun ja myöhäiseen iltapäivään. Sijaisapua annettaisiin enintään 100 päivää vuodessa lasta sekä hänen molempia vanhempiaan kohti. Kummallakin vanhemmalla ei olisi erikseen oikeutta saada

sijaisapua 100 päivää vuodessa, mutta mainittu enimmäismäärä voitaisiin jakaa vanhempien kesken heidän haluamallaan tavalla.

Palvelusta perittäisiin säännönmukainen sijaisapumaksu 50 prosentilla korotettuna, koska kotona hoidettavan alle 3-vuotiaan lapsen vanhemmalle maksetaan kotihoidon tukea. Maksusta säädettäisiin ehdotetun lain 27 a §:n 2 kohdassa.

7 e §. *Sijaisapu aikuiskoulutusta varten.* Pykälän 1 momentti sisältää aikuiskoulutusta varten annettavaa sijaisapua koskevan pääsäännön, jonka mukaan tällä perusteella annettavan sijaisavun enimmäismäärä on 15 päivää kalenterivuodessa. Säännös vastaa nykyisen lain 7 §:n 1 momentin 10 kohtaa.

Aikuiskoulutusta varten annettavan sijaisavun nykyinen enimmäismäärä on joissakin tapauksissa osoittautunut liian alhaiseksi, kun otetaan huomioon maatalousyrittäjien uudet koulutustarpeet. Maatalousyrittäjien ammattitaitoon kohdistuvat vaatimukset ovat kasvaneet teknisen kehityksen ja tuotannon laatuvaatimusten kasvun myötä. Myös Euroopan Unionin yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamiseen osallistuminen asettaa maatalousyrittäjän ammattitaidolle yhä kasvavia vaatimuksia. Esimerkiksi ympäristötuen saamisen edellytyksenä on tiettyjen koulutusjaksojen suorittaminen.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka nojalla mainittu enimmäismäärä voidaan ylittää, jos maatalousyrittäjä osallistuu sellaiseen koulutukseen, jonka perusteella hänellä on oikeus maatalousyrittäjien opintorahaan tai aikuiskoulutustukeen. Tällä perusteella maatalousyrittäjällä olisi oikeus sijaisapuun enintään niin kauan kuin edellä tarkoitettulla tavalla tuettu koulutus kestää.

Kun sijaisapua annetaan aikuiskoulutusta varten yli 15 päivältä, palvelusta perittäisiin säännönmukainen sijaisapumaksu 50 prosentilla korotettuna. Maksusta säädettäisiin ehdotetun lain 27 a §:n 2 kohdassa.

7 f §. *Sijaisapu muilla perusteilla.* Pykälään on koottu sellaiset nykyisen lain mukaiset sijaisapuperusteet, joita ei voida luontevasti

ryhmitellä muulla tavoin tai joita ei ole perusteltua kirjata omiksi pykälikseen. Pykälän 1 kohta vastaa nykyisen lain 7 §:n 1 momentin 8 kohtaa, 2 kohta mainitun säännöksen 9 kohtaa, 3 kohta mainitun säännöksen 11 kohtaa ja 5 kohta mainitun säännöksen 12 kohtaa.

Pykälän 4 kohta sisältää nykyiseen lakiin sisällytettävän säännöksen, joka koskee maatalousyrittäjän oikeutta sijaisapuun eräiden tuottajajärjestön luottamustehtävien hoitamista varten. Tuottajajärjestöjen valtakunnallisten ja kansainvälisten luottamuselinten toimintaa vinouttaa se, että karjalaisyrittäjillä ei ole työhön sidonnaisuutensa vuoksi mahdollisuutta osallistua toimintaan siinä määrin kuin heidän osuutensa tuottajaväestöstä edellyttäisi. Subventoitua maksullista lomittaja-apua ei välttämättä ole saatavissa tai sen määrä ei ole riittävä. Vuosilomapäivien käyttäminen luottamustehtävien hoitoon ei vastaa loman tarkoitusta.

Pykälän 4 kohdan mukaan maatalousyrittäjällä olisi tarvittaessa oikeus sijaisapuun tuottajajärjestön valtakunnallisen ja kansainvälisen luottamuselimen kokoukseen osallistumista varten. Tällä perusteella annettusta sijaisavusta perittäisiin ehdotetun lain 27 b §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan saman suuruinen maksu kuin subventoidusta maksullisesta lomittaja-avusta. Tämä on perusteltua, kun otetaan huomioon, että kokouksiin osallistumisesta maksetaan palkkio, jonka on tarkoitus ainakin osittain kattaa siihen osallistumisesta aiheutuvat kustannukset.

7 g §. *Sijaisavun saajana 65 vuotta täyttänyt maatalousyrittäjä.* Pykälässä on yhdistetty nykyisen lain 5 §:n 2 momenttiin ja 7 §:n 4 momenttiin sisältyvät erityissäännökset, jotka rajoittavat eläkeiän saavuttaneen maatalousyrittäjän oikeutta sijaisapuun.

7 h §. *Sijaisapu yritystoiminnan järjestelyjä varten.* Pykälä vastaa asialliselta sisällöltään nykyisen lain 7 §:n 3 momenttia. Säännös poikkeaa muista sijaisavun saantiperusteista koskevista säännöksistä sikäli, että sijaisavun saajana ei ole lain 3 §:ssä määritelty maatalousyrittäjä, vaan puheena olevan säännöksen perusteella sijaisapua annetaan

työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneelle entiselle maatalousyrittäjälle tai kuolleen maatalousyrittäjän perikunnalle.

Nykyisen lain mukaan on epäselvää, miten sijaisapumaksu näissä tapauksissa määräytyy. Vallitsevan käytännön mukaan maksu on määrätty entisen maatalousyrittäjän MYEL-työtulon perusteella. Esityksessä ehdotetaan, että asiakasmaksusäännöksiä täsmennettäisiin siten, että maksuna perittäisiin saman suuruinen maksu kuin subventoidusta maksullisesta lomittaja-avusta. Tästä säädettäisiin ehdotetun lain 27 b §:n 2 momentissa.

16 §. *Lomitustehtävien laajuus sekä maksullinen lomittaja-apu.* Karjatalouden harjoittajalla on nykyisin mahdollisuus saada subventoitua maksullista lomittaja-apua enintään 100 tuntia kalenterivuodessa. Enimmäistuntimäärä vastaa lähes 15 kokonaista lomituspäivää laskettuna lomituspäivän keskimääräisen keston perusteella. Nykyisin maksullisen lomittaja-avun käyttäjiä on vuosittain noin 11 000. Palvelua on käytetty keskimäärin noin 37 tuntia vuodessa käyttäjää kohden. Kuitenkin osa maatalousyrittäjistä haluaisi käyttää palvelua enemmänkin, jos sen saantia rajoittava tuntimäärä sen sallisi. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että subventoitua maksullista lomittaja-apua voitaisiin antaa nykyisen 100 tunnin sijasta enintään 120 tuntia kalenterivuodessa.

Nykyiseen lakiin sisältyy rajoitus, jonka mukaan subventoituu maksulliseen lomittaja-apuun voidaan käyttää vain paikallisyksikön palveluksessa olevan kuukausipalkkaisen lomittajan työpanosta. Rajoituksen tavoitteena oli tukea ammattitaitoisten lomittajien ydinjoukon säilymistä paikallisyksikköjen palveluksessa edistämällä heidän täysiaikaista työllistymistään. Kilpailuvirasto on kuitenkin katsonut, että nykyinen sääntely syrjii yksityisiä lomituspalveluyrityksiä ja vaikeuttaa yksityisten lomituspalvelujen myyntiä. Lisäksi se syrjii maatalousyrittäjiä alueellisesti, sillä subventoidun lomittaja-avun saanti riippuu siitä, onko paikallisyksiköllä vapaata kapasiteettia, ja se vaihtelee eri kunnissa.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että maksullisen lomittaja-avun suorittajien piiri laajenee. Tämä on tarpeen paitsi kilpailurajoitusten poistamiseksi niin myös palvelujen käyttömahdollisuuksien ja tasapuolisen saannin edistämiseksi. Paikallisyksikön järjestämää maksullista lomittaja-apua voisivat antaa kuukausipalkkaisten lomittajien lisäksi sellaiset paikallisyksikön palveluksessa olevat tuntipalkkaiset lomittajat, jotka tekevät vakituisesti lomitustyötä. Laajennus ei siten koskisi niin kutsuttuja reservilomittajia, jotka toimivat tuntipalkkaisina lomittajina vain satunnaisesti. Paikallisyksikkö voisi käyttää maksulliseen lomittaja-apuun myös ostopalveluna hankkimaansa lomittajatyövoimaa.

24 §. *Maatalousyrittäjän velvollisuus järjestää itse lomituksensa.* Nykyisin itse lomituksensa järjestävät maatalousyrittäjät voivat saada maksullista lomittaja-apua vain paikallisyksikön järjestämänä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan he voivat myös itse järjestää itselleen subventoitua maksullista lomittaja-apua.

25 §. *Itse hankitut lomittajat.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että itse lomituksensa järjestävä maatalousyrittäjä voi ottaa lomittajan työsuhteeseen vain vuosiloma- ja sijaisapulomituksia varten. Sen sijaan maksullista lomittaja-apua ei voisi antaa maatalousyrittäjään työsuhteessa oleva lomittaja, joka usein on hänen perheenjäsenensä. Lomituksen voisi suorittaa vain itsenäinen ammatinharjoittaja ja lomituspalveluja tarjoavan yrityksen palkkaama lomittaja.

26 §. *Korvaus itse järjestetystä lomituksesta.* Noin 6–7 prosenttia vuosilomaan oikeutetuista maatalousyrittäjistä järjestää itse lomituksensa. Määrä on alhaisempi kuin järjestelmää luotaessa ennakoitiin. Yhtenä esteenä itse järjestetyn lomituksen käytölle lienee ollut maksettavan korvauksen alhainen taso. Korvaus on nykyisin noin 13,62 euroa (81 markkaa) tunnilta, jos lomituksen suorittaa itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva tai lomituspalveluja tarjoavan yrityksen palkkaama lomittaja. Jos lomittaja

on työsuhteessa maatalousyrittäjään, korvaus on noin 9,42 euroa (56 markkaa) tunnilta.

Korvauksen porrastuksella on pyritty suosimaan yritysmuotoisen palvelun käyttöä ja edistämään sen tarjontaa. Yritysmuotoisen palvelun käytöstä maksettavaa korvausta on kuitenkin alun perin pidetty liian alhaisena. Korvauksen tasoa määriteltäessä oletettiin, että maatalousyrittäjän ja palvelun tuottajan keskenään sopima korvaus olisi suurempi kuin se korvaus, jonka maatalousyrittäjä saa paikallisyksiköltä. Käytännössä korvaus on kuitenkin yleensä sovittu paikallisyksikön maksaman korvauksen suuruiseksi.

Yritysmuotoisten lomituspalvelujen tuottaja voi myydä palveluja myös paikallisyksikölle. Palvelun tuottajalle maksettava korvaus vastaa tällöin niitä kustannuksia, jotka aiheutuvat paikallisyksikön palveluksessa olevan lomittajan palkkauksesta ja muita työsuhteeseen kuuluvista eduista. Ostopalveluna hankitusta lomituksesta maksettava korvaus on nykyisin keskimäärin 17,66 euroa (105 markkaa) tunnilta. Yritysmuotoisten lomituspalvelujen tarjonnan edistämiseksi ehdotetaan pykälän 1 momentin 1 kohtaan tehtäväksi muutos, jolla korotetaan itse järjestetyn lomituksen korvausta lomitussyrittäjän tai -yrityksen palvelujen käytöstä noin 17,66 euroon (105 markkaan) tunnilta.

27 §. Sijaisavusta perittävät maksut. Pykälän 1 momentti sisältäisi sijaisapumaksua koskevan pääsäännön. Nykyinen perusmaksu, 6 markkaa tunnilta, muutettaisiin yhdeksi euroksi tunnilta. Maksun lisäosa määräytyisi nykyiseen tapaan maatalousyrittäjän MYEL-työtulon perusteella, mutta ehdotettu pykälä sisältäisi nykyistä yksityiskohtaisemmat säännökset työtulon huomioon ottamisesta. Lähtökohtaisesti maksu määräytyisi kalenterivuoden alkaessa voimassa olleen MYEL-työtulon mukaan, jolloin sijaisavun saajan mahdollisuudet vaikuttaa maksun suuruuteen vähenisivät. Nykyiset säännökset mahdollistavat sen, että MYEL-työtuloa alennetaan juuri ennen sijaisavun alkamista, jolloin sijaisavusta perittävä maksu on vastaavasti pienempi.

Jos sijaisavun saajalla ei ole voimassaolevaa MYEL-vakuutusta, sijaisapumaksu

määrätään nykyisin soveltuvin osin MYEL -periaatteita noudattaen, mikä on johtanut eräissä tilanteissa perusteettoman alhaisiin sijaisapumaksuihin.

Esimerkiksi kuntoutustuen saajilla sijaisapumaksun perusteena on käytetty 2/5 viimeksi voimassa olleesta työtulosta, koska MYEL -periaatteita noudattaen sijaisavun saajan työtulo voisi olla enintään sanotun suuruisen. Tällaisten epäohdonmukaisuuksien välttämiseksi ehdotetaan, että sijaisapumaksu määräytyisi sellaisissa tilanteissa, joissa hakijalla ei ole voimassaolevaa MYEL-vakuutusta, aina ensisijaisesti viimeksi voimassa olleen MYEL-työtulon perusteella. Sijaisapumaksun perusteena käytettävä MYEL-työtulo arvioitaisiin alkavan yrittäjän työtulon mukaiseksi vain siinä tilanteessa, ettei sijaisavun saajalla ole koskaan ollut voimassa MYEL-vakuutusta.

Sijaisavun saajana voi olla tilan toinen yrittäjä tai yrittäjän MYEL-vakuutettu perheenjäsen. Saatua palvelu hyödyttää koko tilan toimintaa ja tabutta. Kuitenkin sijaisavusta määrätty maksu voidaan nykyisin periä vain sijaisavun saajalta itseltään. Jos hänen henkilökohtaiset tulonsa ja varansa ovat vähäiset, maksamatta jääneitä sijaisapumaksuja ei voida periä ulosottoteitse. Tällaisessa tilanteessa olisi kohtuullista, että yrittäjä vastaisi perheenjäsenensä sijaisapumaksujen suorittamisesta. Samoin olisi perusteltua, että saman tilan yrittäjät olisivat vastuussa toistensa sijaisapumaksujen suorittamisesta. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan maatalousyrittäjä vastaa toissijaisesti myös niistä sijaisapumaksuista, jotka samalta tilalta sijaisapua saanut toinen yrittäjä tai perheyrittäjän jäsen on jättänyt maksamatta. Jos maatalouden harjoittajana on yhtymä tai yhteisö, se vastaisi osakkaidensa sijaisapumaksuista.

27 a §. Korotettu sijaisapumaksu. Pykälästä ilmenee, milloin 27 §:n mukainen maksu voidaan periä 50 prosentilla korotettuna. Pykälän 1 kohta vastaa nykyisen asetuksen 15 §:ää. Pykälän 2 kohdan mukaan korotettu sijaisapumaksu perittäisiin myös silloin, kun sijaisapua annetaan alle kolmevuotiaan lapsen hoitamista varten tai aikuiskoulutukseen osallistumisesta varten siltä

osin kuin se kestää yli 15 päivää kalenterivuodessa.

27 b §. *Maksullisesta lomittaja-avusta perittävän maksun suuruinen sijaisapumaksu.* Pykälän 1 momentti koskee maksuja, joita peritään työkyvyttömyyden perusteella annettavasta sijaisavusta. Maksu olisi pääsäännön mukaan saman suuruinen kuin subventoidusta maksullisesta lomittaja-avusta perittävä maksu, jos sijaisapu kestää yli 90 päivää, eikä saajalla ole oikeutta sairausvakuutuksen päivärahaan tai siihen rinnastettavaan ensisijaiseen etuuteen. Sairausvakuutuksen päivärahaa maksetaan 300 päivältä eli kaikkiaan noin vuoden ajalta. Tarkoitus on, että ensisijaiset etuudet katsotaan sairausvakuutuspäivärahaan rinnastettaviksi vain ensimmäisen vuoden ajalta, jona korvausta maksetaan. Ensisijaisella etuudella tarkoitetaan tapaturmavakuutuslain (608/1948), maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981), liikennevakuutuslain (279/1959) sekä sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaista päivärahaa tai vastaavaa korvausta.

Jos sijaisapua annetaan kuntoutustukea saavalle maatalousyrittäjälle ehdotetun lain 7 §:n 4 momentin nojalla, maksu olisi kuitenkin normaalin suuruinen, eli se määräytyisi sijaisavun saajan MYEL-työtulon mukaan.

Pykälän 2 momentin mukaan sijaisapumaksu olisi subventoidusta maksullisesta lomittaja-avusta perittävän maksun suuruinen myös silloin, kun sijaisapua annetaan tuottajajärjestön luottamuselimen kokoukseen osallistumista taikka yritystoiminnan jatkamisen tai siitä luopumisen vaatimia järjestelyjä varten.

Pykälän 3 momentin mukaan sijaisapumaksu olisi saman suuruinen kuin täyttä korvausta vastaan annettavasta lomittaja-avusta perittävä maksu, jos maatalousyrittäjä käyttää oikeuttaan sijaisapuun, kun hän on saanut hylkäävän päätöksen työeläkehakemuksensa ja hakenut siihen muutosta. Jos valitus johtaa siihen, että sijaisavun saajalle myönnetään työeläke tai kuntoutustuki, maksu alennettaisiin hänen vaatimuksestaan takautuvasti normaalin sijaisapumaksun suuruisiksi.

27 c §. *Alennettu sijaisapumaksu.* Pykälän 1 momentti vastaa nykyisen asetuksen 16 §:n 1 momenttia. Kun sijaisapua annetaan raskauden ja synnytyksen perusteella, maksu olisi ehdotetun lain 27 §:n 1 momentissa säädetty pääsäännön mukainen maksu 50 prosentilla alennettuna. Sijaisapumaksua alennettaisiin myös silloin, kun se määräytyy 27 a §:n mukaisesti korotettuna sillä perusteella, että sijaisavun saaja on oikeutettu palkkaetuuksiin tai hänellä on yrittäjien eläkevakuutus.

Nykyisen asetuksen 16 §:n 2 momentin mukaan sijaisapumaksua voidaan alentaa, jos sijaisavun saajalle on myönnetty sairausvakuutuspäiväraha, jonka perusteena oleva työtulo on vähintään 20 prosenttia pienempi kuin hänen MYEL-työtulonsa. Alennus on mahdollinen siltä osin kuin sijaisapua on annettu yli 90 tuntia. Maksun alentamismahdollisuus on menettämässä merkitystään, kun MYEL-työtulo on tullut maatalousyrittäjän sairausvakuutuspäivärahan perusteeksi 1. heinäkuuta 2001 alkaneen ja 31. joulukuuta 2003 päättyvän siirtymäajan kuluessa. Sen vuoksi ehdotetaan, ettei lakiin sisällytetä asetuksen 16 §:n 2 momenttia vastaavaa säännöstä maksun alentamisesta.

Pykälän 2 momentti vastaa nykyisen asetuksen 16 §:n 3 momenttia.

28 §. *Maksullisesta lomittaja-avusta perittävät maksut.* Lain 16 §:n 3 momentin mukaan paikallisyksikkö voi osoittaa maatalouslomittajan työskentelemään muissakin kuin laissa tarkoitetuissa lomituspalvelutehtävissä täyttä korvausta vastaan. Lain nykyisen 28 §:n 2 momentin mukaan tällaisesta palvelusta peritään asetuksella säädetty tuntimaksu, joka vastaa maatalouslomittajan palkasta ja muista työsuhteen ehdoista paikallisyksikölle aiheutuvia keskimääräisiä kustannuksia. Asetuksen 17 §:n mukaan tuntimaksu on lomituksen suorittaneen lomittajan tuntipalkka lisättynä 30 prosentilla.

Esityksessä ehdotetaan lain 28 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että täyttä korvausta vastaan annettavasta lomittaja-avusta perittävä maksu määräytyisi yksinomaan ehdotetun säännöksen perusteella.

Maksun suuruuteen ei enää vaikuttaisi se, millaiset ovat sen lomittajan palkkaedut, jonka tekemää työtä maksu koskee. Ehdotuksen mukaan maksu määrättäisiin nykyistä kaavamaisemmin siten, että sen perusteena olisi kuukausipalkkaisen lomittajan työ- ja virkaehtosopimuksen mukainen ylin peruspalkka. Kun se kerrotaan luvulla 2,1, maksuksi muodostuu noin 17,66 euroa (105 markkaa) tunnilta eli suunnilleen se hinta, jonka paikallisyksikkö joutuu maksamaan, kun se hankkii lomitusta ostopalveluna.

30 §. *Viivästyskorko sekä perintä ilman*

tuomiota tai päätöstä. Pykälän 1 momentin säädosviittaukset muutettaisiin vastaamaan ehdotettua lakia.

36 §. *Lomituskustannusten vähennykset.* Pykälän 1 kohdan säännösviittaukset muutettaisiin vastaamaan ehdotettua lakia.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 2 momentti, 5 ja 7 §, 16 §:n 2 momentti, 25 §, 26 §:n 1 momentin 1 kohta, 27 §, 28 §:n 2 momentti, 30 §:n 1 momentti ja 36 §:n 1 kohta sekä lisätään lakiin uusi 7 a—7 h §, 24 §:ään uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 27 a—27 c § seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tämän lain tarkoituksena on turvata maatalousyrittäjälle oikeus pitää vuosilomaa sekä saada sijaisapua siksi ajaksi, jona hän on 5 §:ssä säädetyin tavoin sijaisavun tarpeessa. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää maatalousyrittäjän mahdollisuutta käyttää maksullista lomittaja-apua.

maatalousyrittäjät eivät ole käyttäneet kyseisen kalenterivuoden aikana;
2) sinä aikana, jolloin hän saa täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruista kuntoutustukea; eikä
3) sen kalenterivuoden jälkeen, jonka aikana hän on täyttänyt 65 vuotta.

5 §

Sijaisapuun oikeutettu maatalousyrittäjä

Sijaisapuun on oikeutettu maatalousyrittäjä, joka sijaisavun tarpeen alkaessa on merkittäväällä työpanoksellaan huolehtinut ja vastannut maatalousyrittäjän hoitoon säännöllisesti kuuluvista tehtävistä ja jolla ei 7 tai 7 a—7 f §:ssä tarkoitetun tilapäisen syyn vuoksi ole mahdollisuutta huolehtia maatalousyrittäjän hoitoon kuuluvista välttämättömistä tehtävistään ilman sijaisapua. Sijaisavun tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon maatalousyrittäjän olosuhteet kokonaisuudessaan sekä mahdollisuudet huolehtia edellä mainituista

4 §

Vuosilomaan oikeutettu maatalousyrittäjä

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta vuosilomaan:

1) sen kalenterivuoden aikana, jonka kuluessa hänen velvollisuutensa ottaa 3 §:n momentin 1 kohdassa tarkoitettu vakuutus alkaa, lukuun ottamatta sitä vuosiloma-oikeutta, jota saman maatalousyrittäjän

tehtävistä yrityksen sisäisin järjestelyin.

7 §

Sijaisapu työkyvyttömyyden perusteella

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua sairaudesta tai tapaturmasta aiheutuneen työkyvyttömyyden perusteella:

- 1) ilman lääkärintodistusta enintään seitsemäksi päiväksi; sekä
- 2) lääkärintodistuksen perusteella enintään siksi ajaksi, jonka todistuksella osoitettu työkyvyttömyys kestää.

Maatalousyrittäjällä on lääkärintodistuksella osoitetun yhtäjaksoisen tai vähäisin keskeytyksin jatkuneen työkyvyttömyyden perusteella oikeus saada sijaisapua enintään 300 päivän ajaksi, paitsi jos hän on sanotun ajan kuluessa pannut vireille työkyvyttömyyseläkettä koskevan hakemuksen tai jos on ilmeistä, että sijaisavun tarve päättyy ennen kuin sijaisapu on jatkunut 365 päivää.

Maatalousyrittäjän oikeus sijaisapuun päättyy, kun hän saa tiedon eläkelaitoksen päätöksestä, jolla hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke toistaiseksi.

Kun työkyvyttömyyseläke myönnetään kuntoutustukena, maatalousyrittäjällä on oikeus sijaisapuun, jos on todennäköistä, että hän kykenee myöhemmin jatkamaan työskentelyään maatalousyrittäjänä niissä tehtävissä, joita varten sijaisapua on viimeksi annettu. Eläkelaitos antaa paikallisyksikölle sijaisavun antamista koskevan päätöksen tekoa varten lausunnon siitä, onko todennäköistä, että maatalousyrittäjä kykenee myöhemmin jatkamaan työskentelyään edellä tarkoitettuun tavoin. Lausunto sitoo paikallisyksikköä sen päättäessä maatalousyrittäjän oikeudesta sijaisapuun. Maatalousyrittäjän oikeus sijaisapuun tässä momentissa tarkoitettussa tapauksessa jatkuu enintään siihen asti, kun kuntoutustukea maksetaan.

Maatalousyrittäjällä, jonka työkyvyttömyyseläkettä koskeva hakemus on hylätty, on oikeus saada sijaisapua 28 §:n 2 momentissa tarkoitettua täyttä korvausta vastaan, kunnes hänen oikeutensa

työkyvyttömyyseläkkeeseen on ratkaistu lainvoimaisella tuomiolla.

7 a §

Sijaisapu kuntoutusta sekä työkykyä ylläpitävää toimintaa varten

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

- 1) kuntoutuksen vuoksi enintään siksi ajaksi, jonka lääkärin määräykseen tai lakiin perustuva kuntoutus kestää, jollei 7 §:n 4 momentista muuta johdu; sekä
- 2) osallistuakseen työterveyshuollon suunnittelemaan työkykyä ylläpitävään toimintaan enintään siksi ajaksi, jonka suunnitelman mukainen toiminta kestää.

7 b §

Sijaisapu sairaan lapsen hoitamista varten

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

- 1) alle 10-vuotiaan lapsen sairastumisen johdosta enintään seitsemäksi päiväksi; sekä
- 2) alle 16-vuotiaan sairaan lapsen erikoissairaanhoidolaissa (1062/1989) tarkoitettussa sairaanhoidon toimintayksikössä tapahtuvan hoidon tai lakiin perustuvan kuntoutuksen vuoksi enintään ajaksi, jolta maatalousyrittäjälle suoritetaan sairausvakuutuslain (364/1963) mukaista erityishoitorahaa.

7 c §

Sijaisapu raskautta ja synnytystä, isyyslomaa sekä ottolapsen hoitoa varten

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

- 1) raskautta ja synnytystä varten enintään siksi ajaksi, jolta hänellä on oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen äitiys- tai vanhempainrahaan;
- 2) isyyslomaa varten enintään siksi ajaksi, jolta hänellä on oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen isyysrahaan; sekä

3) ottolapsen hoitoa varten alle kuusivuotiaan lapsen hoitoon otosta alkaen enintään siksi ajaksi, jolta hänelle maksetaan sairausvakuutuslain mukaista vanhempainrahaa.

7 d §

Sijaisapu alle kolmevuotiaan lapsen hoitoa varten

Vuosilomaan oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua alle kolmevuotiaan lapsensa kotona tapahtuvaa hoitamista varten sairausvakuutuslain mukaisen vanhempainrahakauden päätyttyä enintään 100 päivää vuodessa lasta ja hänen molempia vanhempiaan kohti. Tässä pykälässä säädetty sijaisavun enimmäismäärä voidaan jakaa vanhempien kesken heidän haluamallaan tavalla.

7 e §

Sijaisapu aikuiskoulutusta varten

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua aikuiskoulutukseen osallistumista varten enintään 15 päivän ajaksi kalenterivuodessa. Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, maatalousyrittäjien opintorahasta annetussa valtioneuvoston päätöksessä (408/1997) tarkoitettuun maatalousyrittäjien opintorahaan tai aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (1276/2000) tarkoitettuun aikuiskoulutustukeen oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua aikuiskoulutukseen osallistumista varten enintään niin kauan kuin edellä tarkoitettulla tavalla tuettu koulutus kestää.

7 f §

Sijaisapu muilla perusteilla

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

1) varusmiespalveluksen tai siviilipalveluksen suorittamista varten enintään asevelvollisuuslaissa (452/1950) tai siviilipalveluslaissa (1723/1991) säädetyksi ajaksi;

2) kertausharjoitusten tai niitä korvaavan palveluksen suorittamista varten enintään palveluksen osoitetun keston ajaksi;

3) lähiomaisensa kuoleman sekä lähiomaisensa hautajaisten vuoksi yhden päivän ajaksi;

4) tuottajajärjestön valtakunnallisen tai kansainvälisen luottamuselimen kokoukseen osallistumista varten enintään kokouksen ja siihen liittyvien matkojen ajaksi; sekä

5) muun edellä tässä luvussa mainittuihin syihin rinnastettavan tilapäisen synn vuoksi enintään siksi ajaksi, jonka luotettavasti osoitettu sijaisavun tarve kestää.

7 g §

Sijaisavun saajana 65 vuotta täyttänyt maatalousyrittäjä

Sen estämättä, mitä edellä tässä laissa säädetään, 65 vuotta täyttäneellä maatalousyrittäjällä on oikeus sijaisapuun vain, jos sijaisavun tarve on alkanut ennen sanotun iän täyttämistä. Tällöin sijaisapua on oikeus saada sanotun iän täyttämistä seuraavan kuuden kuukauden aikana enintään 60 päivän ajaksi.

7 h §

Sijaisapu yritystoiminnan järjestelyjä varten

Sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään, sijaisapua annetaan yritystoiminnan jatkamisen tai siitä luopumisen vaatimia järjestelyjä varten silloin, kun sijaisapuun oikeutetulle maatalousyrittäjälle on myönnetty työkyvyttömyyseläke toistaiseksi tai kun sijaisavun tarve johtuu sijaisapuun oikeutetun maatalousyrittäjän kuolemasta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sijaisapua annetaan työkyvyttömyyseläkettä koskevan päätöksen tiedoksisaantipäivää tai kuolinpäivää seuraavien kuuden kuukauden aikana enintään 60 päivän ajaksi.

16 §

Lomitustehtävien laajuus sekä maksullinen lomittaja-apu

Vuosilomaan oikeutetun maatalousyrittäjän pyynnöstä paikallisyksikkö voi osoittaa palveluksessaan olevan vakituisesti lomitustyötä tekevän tai 15 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun maatalouslomittajan työskentelemään muissakin kuin tässä laissa tarkoitetuissa tehtävissä 28 §:n 1 momentissa säädettyä maksua vastaan enintään 120 tuntia kalenterivuodessa vuosilomaan oikeutettua maatalousyrittäjää kohden, jollei se vaaranna 14 §:ssä tarkoitettujen palvelujen järjestämistä.

24 §

Maatalousyrittäjän velvollisuus järjestää itse lomituksensa

Edellä 1 momentissa tarkoitettu maatalousyrittäjä voi järjestää itselleen myös 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua palvelua vastaavaa maksullista lomittaja-apua.

25 §

Itse hankitut lomittajat

Maatalousyrittäjän itse hankkimana lomittajana voi toimia lomituspalveluja tuottavan yrityksen tai yhteisön palveluksessa oleva henkilö tai itsenäinen ammatinharjoittaja. Vuosiloma- ja sijaisapulomitusta varten maatalousyrittäjä voi myös ottaa lomittajan työsopimussuhteeseen, ei kuitenkaan henkilöä, joka vuosilomaan oikeutettuna työskentelee hänen kanssaan samalla tilalla.

26 §

Korvaus itse järjestetystä lomituksesta

Maatalousyrittäjällä on oikeus hakemuksesta saada korvausta itse järjestämästään

lomituksesta aiheutuneisiin kustannuksiin edellyttäen, että hän on lomituksen ajaksi irrottautunut 8 §:ssä tarkoitettua tehtäväosuudestaan. Korvauksen määrä 8 §:ssä tarkoitettua lomitustuntia kohti on:

1) kuukausipalkkaisen lomittajan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukainen ylin peruspalkka kerrottuna luvulla 2,1, jos lomittaja on lomituspalveluja tuottavan yrityksen tai yhteisön palveluksessa taikka toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana; sekä

27 §

Sijaisavusta perittävät maksut

Sijaisavusta peritään palvelun saajalta tuntimaksu, joka ei saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia. Tuntimaksu on yksi euro lomitustunnilta lisätyn määrällä, joka saadaan jakamalla sijaisavun saajan maatalousyrittäjien eläkelain mukainen työtulo 5 000:lla, jollei jäljempänä tässä laissa toisin säädetä. Maksu määrätään sen työtulon mukaan, joka sijaisavun saajalla oli voimassa sijaisavun alkamisvuoden ensimmäisenä päivänä. Jollei tällaista työtuloa ole, maksu määrätään sijaisavun saajan viimeksi voimassa olleen indeksillä korotetun työtulon mukaan. Jos sijaisavun saajalla ei ole ollut maatalousyrittäjien eläkelain mukaista vakuutusta, maksun perusteena on soveltuvien osin mainitussa laissa säädettyjä perusteita noudattaen arvioitu alkavan yrittäjän vuotuinen työtulo.

Maatalousyrittäjä on vastuussa samassa yrityksessä työskentelevän aviopuolisonsa ja perheyrittäjän jäsenen sekä kanssaan avioliitonomaisissa olosuhteissa elävän henkilön sijaisapumaksuista niin kuin omasta velastaan. Jos tämän lain mukaista maataloutta harjoitetaan yhtymänä tai yhteisönä, se vastaa myös osakkaitensa sijaisapumaksuista niin kuin omasta velastaan.

27 a §

Korotettu sijaisapumaksu

Sijaisavusta peritään 27 §:n 1 momentin mukainen maksu 50 prosentilla korotettuna:

- 1) kun sijaisavun saaja on sijaisavun alkaessa oikeutettu palkkaetuksiin työ- tai virkasuhteen perusteella tai kun hänellä on voimassa yrittäjien eläkelaisissa (468/1969) tarkoitettu vakuutus; sekä
- 2) kun sijaisapua annetaan 7 d §:n tai 7 e §:n 2 momentin nojalla.

27 b §

Maksullisesta lomittaja-avusta perittävän maksun suuruinen sijaisapumaksu

Sijaisavusta peritään 28 §:n 1 momentin mukaan määräytyvä tuntimaksu siltä osin kuin työkyvyttömyyden perusteella annettava sijaisapu jatkuu yli 90 päivää eikä sijaisavun saajalla ole samalta ajalta oikeutta sairausvakuutuslaissa tarkoitettuun päivärahaan tai siihen rinnastettavaan ensisijaiseen etuuteen taikka kuntoutukseen.

Sijaisavusta peritään 28 §:n 1 momentin mukaan määräytyvä tuntimaksu myös siinä tapauksessa, että sijaisapua annetaan 7 f §:n 4 kohdan tai 7 h §:n nojalla.

Sijaisavusta peritään 28 §:n 2 momentin mukaan määräytyvä tuntimaksu, kun sijaisapua annetaan 7 §:n 5 momentin perusteella. Jos sijaisavun saajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke tai kuntoutustuki mainitussa säännöksessä tarkoitetun päätöksen johdosta, tässä momentissa tarkoitettu maksu alennetaan sijaisavun saajan vaatimuksesta 27 §:n 1 momentin mukaiseksi.

27 c §

Alennettu sijaisapumaksu

Jos sijaisavun perusteena on raskaus ja synnytys, sijaisavusta peritään sairausvakuutuslaissa tarkoitetun äitiysrahakauden ajalta edellä tässä laissa tarkoitettu maksu 50 prosentilla alennettuna.

Sijaisavusta määrättyä maksua voidaan alentaa, jos sijaisavun saajan ja hänen perheensä toimeentuloedellytykset huomioon ottaen siihen on syytä.

28 §

Maksullisesta lomittaja-avusta perittävät maksut

Edellä 16 §:n 3 momentissa tarkoitettua lomittaja-avusta peritään sen käyttäjältä maksu, joka vastaa kuukausipalkkaisen lomittajan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaista ylintä peruspalkkaa kerrottuna luvulla 2,1.

30 §

Viivästyskorko sekä perintä ilman tuomiota tai päätöstä

Jos 27, 27 a—27 c tai 28 §:ssä tarkoitettua maksua taikka 29 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua korvausta ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan vuotuista viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentissa säädetyin perustein. Viivästyskoron maksamisen perusteena oleva eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksun määräämisen perusteena olevan palvelun saamisesta.

36 §

Lomituskustannusten vähennykset

Edellä 35 §:ssä tarkoitettujen kustannusten vähennykseksi luetaan:

- 1) 27, 27 a—27 c ja 28 §:n nojalla perityt maksut sekä 29 §:n § 1 ja 2 momentin nojalla perityt korvaukset;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Helsingissä 5 päivänä lokakuuta 2001

Tasavallan Presidentti

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Ennen tämän lain voimaan tuloa tehtyihin päätöksiin, jotka koskevat sijaisavun myöntämistä tai siitä perittäviä maksuja, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 2 momentti, 5 ja 7 §, 16 §:n 2 momentti, 25 §, 26 §:n 1 momentin 1 kohta, 27 §, 28 §:n 2 momentti, 30 §:n 1 momentti ja 36 §:n 1 kohta sekä *lisätään* lakiin uusi 7 a—7 h §, 24 §:ään uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 27 a—27 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tämän lain tarkoitus on turvata maatalousyrittäjälle mahdollisuus pitää vuosilomaa sekä saada sijaisapua siksi ajaksi, jona hän on 5 §:ssä säädetyn tavoin sijaisavun tarpeessa.

Tämän lain *tarkoituksena* on turvata maatalousyrittäjälle *oikeus* pitää vuosilomaa sekä saada sijaisapua siksi ajaksi, jona hän on 5 §:ssä säädetyn tavoin sijaisavun tarpeessa. *Lisäksi lain tarkoituksena on edistää maatalousyrittäjän mahdollisuutta käyttää maksullista lomittaja-apua.*

4 §

Vuosilomaan oikeutettu maatalousyrittäjä

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta vuosilomaan:

1) sen kalenterivuoden aikana, jonka kuluessa hänen velvollisuutensa ottaa 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu vakuutus alkaa, lukuun ottamatta sitä vuosilomaoikeutta, jota saman maatalousyrityksen maatalousyrittäjät eivät ole käyttäneet kyseisen kalenterivuoden aikana; eikä

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta vuosilomaan:

1) sen kalenterivuoden aikana, jonka kuluessa hänen velvollisuutensa ottaa 3 §:n momentin 1 kohdassa tarkoitettu vakuutus alkaa, lukuun ottamatta sitä vuosilomaoikeutta, jota saman maatalousyrityksen maatalousyrittäjät eivät ole käyttäneet kyseisen kalenterivuoden aikana;

2) *sinä aikana, jolloin hän saa täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruista*

Voimassa oleva laki

2) sen kalenterivuoden jälkeen, jonka aikana hän on täyttänyt 65 vuotta.

5 §

Sijaisapuun oikeutettu maatalousyrittäjä

Sijaisapuun on oikeutettu maatalousyrittäjä, joka sijaisavun tarpeen alkaessa on merkittävällä työpanoksellaan huolehtinut ja vastannut maatalousyrittäjän hoitoon säännöllisesti kuuluvista tehtävistä ja jolla ei 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun tilapäisen syyn vuoksi ole mahdollisuutta huolehtia maatalousyrittäjän hoitoon kuuluvista välttämättömistä tehtävistään ilman sijaisapua. Sijaisavun tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon maatalousyrittäjän olosuhteet kokonaisuudessaan sekä mahdollisuudet huolehtia edellä mainituista tehtävistä yrityksen sisäisin järjestelyin. *Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, 65 vuotta täyttäneellä maatalousyrittäjällä on oikeus sijaisapuun vain, jos todettu sijaisavun tarve on alkanut ennen sanotun iän täyttämistä.*

7 §

Oikeus sijaisapuun

Edellä 5 §:ssä tarkoitetulla maatalousyrittäjällä on oikeus hakemuksesta saada sijaisapua:

- 1) häntä kohdanneen sairauden tai tapaturman vuoksi ilman lääkärintodistusta enintään seitsemäksi päiväksi sekä lääkärintodistuksen perusteella enintään siksi ajaksi, jonka todistuksella osoitettu työkyvyttömyys kestää, *ei kuitenkaan enää sen jälkeen, kun maatalousyrittäjä on saanut tiedon työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisestä hänelle toistaiseksi;*
- 2) kuntoutuksen vuoksi enintään siksi ajaksi, jonka lääkärin määräykseen tai lakiin perustuva kuntoutus edellyttää;
- 3) alle 10-vuotiaan lapsen sairastumisen johdosta enintään seitsemäksi päiväksi;

Ehdotus

kuntoutustukea; eikä

3) sen kalenterivuoden jälkeen, jonka aikana hän on täyttänyt 65 vuotta.

5 §

Sijaisapuun oikeutettu maatalousyrittäjä

Sijaisapuun on oikeutettu maatalousyrittäjä, joka sijaisavun tarpeen alkaessa on merkittävällä työpanoksellaan huolehtinut ja vastannut maatalousyrittäjän hoitoon säännöllisesti kuuluvista tehtävistä ja jolla ei 7 tai 7 a–7 f §:ssä tarkoitetun tilapäisen syyn vuoksi ole mahdollisuutta huolehtia maatalousyrittäjän hoitoon kuuluvista välttämättömistä tehtävistään ilman sijaisapua. Sijaisavun tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon maatalousyrittäjän olosuhteet kokonaisuudessaan sekä mahdollisuudet huolehtia edellä mainituista tehtävistä yrityksen sisäisin järjestelyin. (Ks. ehdotuksen 7 g §)

7 §

Sijaisapu työkyvyttömyyden perusteella

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua sairaudesta tai tapaturmasta aiheutuneen työkyvyttömyyden perusteella:

- 1) ilman lääkärintodistusta enintään seitsemäksi päiväksi; sekä
- 2) lääkärintodistuksen perusteella enintään siksi ajaksi, jonka todistuksella osoitettu työkyvyttömyys kestää.

(Ks. ehdotuksen 7 a §)

(Ks. ehdotuksen 7 b §)

4) alle 16-vuotiaan sairaan lapsen erikoissairaanhoitolaissa (1062/89) tarkoitettussa sairaanhoidon toimintayksikössä tapahtuvan hoidon tai lakiin perustuvan kuntoutuksen vuoksi enintään ajaksi, jolta maatalousyrittäjälle suoritetaan sairausvakuutuslain (364/63) mukaista erityishoitorahaa;

(Ks. ehdotuksen 7 c §)

5) raskautta ja synnytystä varten enintään siksi ajaksi, jolta maatalousyrittäjällä on oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen äitiys- tai vanhempainrahaan;

6) isyyslomaa varten enintään siksi ajaksi, jolta maatalousyrittäjällä on oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen isyysrahaan;

7) ottolapsen hoitoa varten alle kuusivuotiaan lapsen hoitoon ostopäivästä alkaen enintään siksi ajaksi, jolta maatalousyrittäjälle maksetaan sairausvakuutuslain mukaista vanhempainrahaa;

(Ks. ehdotuksen 7 f §)

8) varusmiespalveluksen ja siviilipalveluksen suorittamisen vuoksi enintään asevelvollisuuslaissa (452/50) ja siviilipalveluslaissa (1723/91) säädetyksi ajaksi;

9) kertausharjoitusten ja niitä korvaavan palveluksen vuoksi enintään palveluksen osoitetun keston ajaksi;

(Ks. ehdotuksen 7 e §)

10) aikuiskoulutukseen osallistumisen vuoksi enintään 15 päivän ajaksi kalenterivuodessa;

(Ks. ehdotuksen 7 f §)

11) lähiomaisensa kuoleman sekä lähiomaisensa hautajaisten vuoksi yhden päivän ajaksi; sekä

12) muun tässä pykälässä mainittuihin syihin innastettavan tilapäisen syyn vuoksi enintään siksi ajaksi, jonka luotettavasti osoitettu sijaisavun tarve kestää.

Sen estämättä, mitä 1 momentin 1 kohdassa säädetään, maatalousyrittäjällä on yhtäjaksoisen tai vähäisin keskeytyksin jatkuneen työkyvyttömyyden perusteella oikeus saada sijaisapua enintään 365 päivän ajan. Sijaisapua voidaan kuitenkin antaa sanotun ajan jälkeenkin, jos maatalousyrittäjä on sanotun ajan kuluessa pannut vireille työkyvyttömyyseläketä koskevan hakemuksen.

Maatalousyrittäjällä on lääkärintodistuksella osoitetun yhtäjaksoisen tai vähäisin keskeytyksin jatkuneen työkyvyttömyyden perusteella oikeus saada sijaisapua enintään 300 päivän ajaksi, paitsi jos hän on sanotun ajan kuluessa pannut vireille työkyvyttömyyseläketä koskevan hakemuksen tai jos on ilmeistä, että sijaisavun tarve päättyy ennen kuin sijaisapu on jatkunut 365 päivää.

Maatalousyrittäjän oikeus sijaisapuun päättyy, kun hän saa tiedon eläkelaitoksen päätöksestä, jolla hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke toistaiseksi.

Kun työkyvyttömyyseläke myönnetään kuntoutustukena, maatalousyrittäjällä on oikeus sijaisapuun, jos on todennäköistä, että hän kykenee myöhemmin jatkamaan

työskentelyään maatalousyrittäjänä niissä tehtävissä, joita varten sijaisapua on viimeksi annettu. Eläkelaitos antaa paikallisyksikölle sijaisavun antamista koskevan päätöksen tekoa varten lausunnon siitä, onko todennäköistä, että maatalousyrittäjä kykenee myöhemmin jatkamaan työskentelyään edellä tarkoitetuin tavoin. Lausunto sitoo paikallisyksikköä sen päättäessä maatalousyrittäjän oikeudesta sijaisapuun. Maatalousyrittäjän oikeus sijaisapuun tässä momentissa tarkoitettussa tapauksessa jatkuu enintään siihen asti, kun kuntoutustukea maksetaan.

Maatalousyrittäjällä, jonka työkyvyttömyyseläkettä koskeva hakemus on hylätty, on oikeus saada sijaisapua 28 §:n 2 momentissa tarkoitettua täyttä korvausta vastaan, kunnes hänen oikeutensa työkyvyttömyyseläkkeeseen on ratkaistu lainvoimaisella tuomiolla.

(Ks. ehdotuksen 7 h §)

Sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään, sijaisapua annetaan yritystoiminnan jatkamisen tai yritystoiminnasta luopumisen vaatimia järjestelyjä varten silloin, kun 5 §:ssä tarkoitettulle maatalousyrittäjälle on myönnetty työkyvyttömyyseläke toistaiseksi tai kun sijaisavun tarve johtuu 5 §:ssä tarkoitetun maatalousyrittäjän kuolemasta. Tällöin sijaisapua annetaan toistaiseksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä koskevan päätöksen tiedoksisaantia tai kuolemantapausta seuraavien kuuden kuukauden aikana enintään 60 päivän ajaksi.

Sen estämättä, mitä tässä pykälässä säädetään, 5 §:n 2 momentissa tarkoitettulla 65 vuotta täyttäneellä maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua sanotun iän täyttämistä seuraavan kuuden kuukauden aikana enintään 60 päivän ajaksi.

(Ks. ehdotuksen 7 g §)

7 a §

Sijaisapu kuntoutusta sekä työkykyä ylläpitävää toimintaa varten

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

1) kuntoutuksen vuoksi enintään siksi

ajaksi, jonka lääkärin määräykseen tai lakiin perustuva kuntoutus kestää, jollei 7 §:n 4 momentista muuta johdu; sekä
2) osallistuakseen työterveyshuollon suunnittelemaan työkykyä ylläpitävään toimintaan enintään siksi ajaksi, jonka suunnitelman mukainen toiminta kestää.

7 b §

Sijaisapu sairaan lapsen hoitamista varten

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

- 1) alle 10-vuotiaan lapsen sairastumisen johdosta enintään seitsemäksi päiväksi; sekä
- 2) alle 16-vuotiaan sairaan lapsen erikoissairaanhoidolaissa (1062/1989) tarkoitetussa sairaanhoidon toimintayksikössä tapahtuvan hoidon tai lakiin perustuvan kuntoutuksen vuoksi enintään ajaksi, jolta maatalousyrittäjälle suoritetaan sairausvakuutuslain (364/1963) mukaista erityishoitorahaa.

7 c §

Sijaisapu raskautta ja synnytystä, isyyslomaa sekä ottolapsen hoitoa varten

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

- 1) raskautta ja synnytystä varten enintään siksi ajaksi, jolta hänellä on oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen äitiys- tai vanhempainrahaan;
- 2) isyyslomaa varten enintään siksi ajaksi, jolta hänellä on oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen isyysrahaan; sekä
- 3) ottolapsen hoitoa varten alle kuusivuotiaan lapsen hoitoon otosta alkaen enintään siksi ajaksi, jolta hänelle maksetaan sairausvakuutuslain mukaista vanhempainrahaa.

7 d §

Sijaisapu alle kolmevuotiaan lapsen hoitoa varten

Vuosilomaan oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua alle kolmevuotiaan lapsensa kotona tapahtuvaa hoitamista varten sairausvakuutuslain mukaisen vanhempainrahakauden päätyttyä enintään 100 päivää vuodessa lasta ja hänen molempia vanhempiaan kohti. Tässä pykälässä säädetty sijaisavun enimmäismäärä voidaan jakaa vanhempien kesken heidän haluamallaan tavalla.

7 e §

Sijaisapu aikuiskoulutusta varten

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua aikuiskoulutukseen osallistumista varten enintään 15 päivän ajaksi kalenterivuodessa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, maatalousyrittäjien opintorahasta annetussa valtioneuvoston päätöksessä (408/1997) tarkoitettuun maatalousyrittäjien opintorahaan tai aikuiskoulutustuesta annetussa laissa (1276/2000) tarkoitettuun aikuiskoulutustukeen oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua aikuiskoulutukseen osallistumista varten enintään niin kauan kuin edellä tarkoitettulla tavalla tuettu koulutus kestää.

7 f §

Sijaisapu muilla perusteilla

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

1) varusmiespalveluksen tai siviilipalveluksen suorittamista varten enintään asevelvollisuuslaissa (452/1950) tai siviilipalveluslaissa (1723/1991) säädetyksi ajaksi;

2) kertausharjoitusten tai niitä korvaavan palveluksen suorittamista varten enintään palveluksen osoitetun keston ajaksi;

3) lähiomaisensa kuoleman sekä lähiomaisensa hautajaisten vuoksi yhden päivän ajaksi;

4) tuottajajärjestön valtakunnallisen tai kansainvälisen luottamuselimen kokoukseen

*osallistumista varten enintään kokouksen ja siihen liittyvien matkojen ajaksi; sekä
5) muun edellä tässä luvussa mainittuihin syihin rinnastettavan tilapäisen syyn vuoksi enintään siksi ajaksi, jonka luotettavasti osoitettu sijaisavun tarve kestää.*

7 g §

Sijaisavun saajana 65 vuotta täyttänyt maatalousyrittäjä

Sen estämättä, mitä edellä tässä laissa säädetään, 65 vuotta täyttäneellä maatalousyrittäjällä on oikeus sijaisapuun vain, jos sijaisavun tarve on alkanut ennen sanotun iän täyttämistä. Tällöin sijaisapua on oikeus saada sanotun iän täyttämistä seuraavan kuuden kuukauden aikana enintään 60 päivän ajaksi.

7 h §

Sijaisapu yritystoiminnan järjestelyjä varten

Sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään, sijaisapua annetaan yritystoiminnan jatkamisen tai siitä luopumisen vaatimia järjestelyjä varten silloin, kun sijaisapuun oikeutetulle maatalousyrittäjälle on myönnetty työkyvyttömyyseläke toistaiseksi tai kun sijaisavun tarve johtuu sijaisapuun oikeutetun maatalousyrittäjän kuolemasta. Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sijaisapua annetaan työkyvyttömyyseläkettä koskevan päätöksen tiedoksisaantipäivää tai kuolinpäivää seuraavien kuuden kuukauden aikana enintään 60 päivän ajaksi.

16 §

Lomitustehtävien laajuus sekä maksullinen lomittaja-apu

Vuosilomaan oikeutetun maatalousyrittäjän pyynnöstä paikallisyksikkö voi osoittaa palveluksessaan olevan kuukausipalkkaisen maatalouslomittajan työskentelemään muissakin kuin tässä laissa tarkoitetuissa tehtävissä 28 §:n 1 momentissa säädettyä maksua vastaan enintään 100 tuntia

---

Vuosilomaan oikeutetun maatalousyrittäjän pyynnöstä paikallisyksikkö voi osoittaa palveluksessaan olevan vakituisesti lomitustyötä tekevän tai 15 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua maatalouslomittajan työskentelemään muissakin kuin tässä laissa tarkoitetuissa tehtävissä 28 §:n 1

kalenterivuodessa vuosilomaan oikeutettua maatalousyrittäjää kohden, jollei se vaaranna 14 §:ssä tarkoitettujen palvelujen järjestämistä ja jos se on mahdollista ylittämättä lomittajan työehtosopimuksen mukaista täyttä työaikaa.

momentissa säädettyä maksua vastaan enintään 120 tuntia kalenterivuodessa vuosilomaan oikeutettua maatalousyrittäjää kohden, jollei se vaaranna 14 §:ssä tarkoitettujen palvelujen järjestämistä.

24 §

Maatalousyrittäjän velvollisuus järjestää itse lomituksensa

Edellä 1 momentissa tarkoitettu maatalousyrittäjä voi järjestää itselleen myös 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua palvelua vastaavaa maksullista lomittajapua.

25 §

Itse hankitut lomittajat

Maatalousyrittäjän itse hankkimana lomittajana voi toimia lomituspalveluja tuottavan yrityksen tai yhteisön palveluksessa oleva henkilö tai itsenäinen ammatinharjoittaja. Maatalousyrittäjä voi myös ottaa lomittajan työsopimussuhteeseen, ei kuitenkaan henkilöä, joka vuosilomaan oikeutettuna työskentelee hänen kanssaan samalla tilalla.

25 §

Itse hankitut lomittajat

Maatalousyrittäjän itse hankkimana lomittajana voi toimia lomituspalveluja tuottavan yrityksen tai yhteisön palveluksessa oleva henkilö tai itsenäinen ammatinharjoittaja. *Vuosiloma- ja sijaisapulomitusta varten* maatalousyrittäjä voi myös ottaa lomittajan työsopimussuhteeseen, ei kuitenkaan henkilöä, joka vuosilomaan oikeutettuna työskentelee hänen kanssaan samalla tilalla.

26 §

Korvaus itse järjestetystä lomituksesta

Maatalousyrittäjällä on oikeus hakemuksesta saada korvausta itse järjestämästään lomituksesta aiheutuneisiin kustannuksiin edellyttäen, että hän on lomituksen ajaksi irrottautunut 8 §:ssä tarkoitettusta tehtäväosuudestaan. Korvauksen määrä 8 §:ssä tarkoitettua lomitustuntia kohti on:

1) kuukausipalkkaisen lomittajan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukainen alin peruspalkka lisättyinä kahdella kokemuslisällä ja 70 prosentilla, jos lomittaja on lomituspalveluja tuottavan

26 §

Korvaus itse järjestetystä lomituksesta

Maatalousyrittäjällä on oikeus hakemuksesta saada korvausta itse järjestämästään lomituksesta aiheutuneisiin kustannuksiin edellyttäen, että hän on lomituksen ajaksi irrottautunut 8 §:ssä tarkoitettusta tehtäväosuudestaan. Korvauksen määrä 8 §:ssä tarkoitettua lomitustuntia kohti on:

1) kuukausipalkkaisen lomittajan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukainen *ylin* peruspalkka *kerrottuna luvulla 2,1*, jos lomittaja on lomituspalveluja tuottavan yrityksen tai yhteisön palveluksessa taikka

yrityksen tai yhteisön palveluksessa taikka toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana; sekä

toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana; sekä

27 §

Sijaisavusta perittävät maksut

Sijaisavusta peritään palvelun saajalta *asetuksella säädettävä* tuntimaksu, joka ei saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia. Sijaisavusta perittävä maksu määrätään maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutetulle maatalousyrittäjälle hänen mainitun lain nojalla välittömästi ennen sijaisavun alkamista voimassa olevan vuotuisen työtulonsa perusteella. Jos yrittäjällä ei sijaisavun alkaessa ole voimassa maatalousyrittäjien eläkelain mukaista vakuutusta, maksun perusteena on soveltuvien osin mainitussa laissa säädettyjä perusteita noudattaen arvioitu vuotuinen työtulo.

27 §

Sijaisavusta perittävät maksut

Sijaisavusta peritään palvelun saajalta tuntimaksu, joka ei saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia. *Tuntimaksu on yksi euro lomitustunnilta lisätynä määrällä, joka saadaan jakamalla sijaisavun saajan maatalousyrittäjien eläkelain mukainen työtulo 5 000:lla, jolle jäljempänä tässä laissa toisin säädetä. Maksu määrätään sen työtulon mukaan, joka sijaisavun saajalla oli voimassa sijaisavun alkamisvuoden ensimmäisenä päivänä. Jollei tällaista työtuloa ole, maksu määrätään sijaisavun saajan viimeksi voimassa olleen indeksillä korotetun työtulon mukaan. Jos sijaisavun saajalla ei ole ollut maatalousyrittäjien eläkelain mukaista vakuutusta, maksun perusteena on soveltuvien osin mainitussa laissa säädettyjä perusteita noudattaen arvioitu vuotuinen työtulo. Maatalousyrittäjä on vastuussa samassa yrityksessä työskentelevän aviopuolisonsa ja perheyrittäjien jäsenen sekä kanssaan avioliitonomaisissa olosuhteissa elävän henkilön sijaisapumaksuista niin kuin omasta velastaan. Jos tämän lain mukaista maataloutta harjoitetaan yhtymänä tai yhteisönä, se vastaa myös osakkaittensa sijaisapumaksuista niin kuin omasta velastaan.*

27 a §

Korotettu sijaisapumaksu

Sijaisavusta peritään 27 §:n 1 momentin mukainen maksu 50 prosentilla korotettuna:
1) kun sijaisavun saaja on sijaisavun alkaessa oikeutettu palkkaetuuksiin työ- tai virkasuhteen perusteella tai kun hänellä on voimassa yrittäjien eläkelaisissa (468/1969) tarkoitettu vakuutus; sekä
2) kun sijaisapua annetaan 7d §:n tai 7e §:n 2 momentin nojalla.

27 b §

Maksullisesta lomittaja-avusta perittävän maksun suuruinen sijaisapumaksu

Sijaisavusta peritään 28 §:n 1 momentin mukaan määräytyvä tuntimaksu siltä osin kuin työkyvyttömyyden perusteella annettava sijaisapu jatkuu yli 90 päivää eikä sijaisavun saajalla ole samalta ajalta oikeutta sairausvakuutuslaissa tarkoitettuun päivärahaan tai siihen rinnastettavaan ensisijaiseen etuuteen taikka kuntoutustukeen.

Sijaisavusta peritään 28 § :n 1 momentin mukaan määräytyvä tuntimaksu myös siinä tapauksessa, että sijaisapua annetaan 7 §:n 4 kohdan tai 7 h §:n nojalla.

Sijaisavusta peritään 28 §:n 2 momentin mukaan määräytyvä tuntimaksu, kun sijaisapua annetaan 7 §:n 4 momentin perusteella. Jos sijaisavun saajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke tai kuntoutustuki mainitussa säännöksessä tarkoitetun päätöksen johdosta, tässä momentissa tarkoitettu maksu alennetaan sijaisavun saajan vaatimuksesta 27 §:n 1 momentin mukaiseksi.

27 c §

Alennettu sijaisapumaksu

Jos sijaisavun perusteena on raskaus ja synnytys, sijaisavusta peritään sairausvakuutuslaissa tarkoitetun äitiysrahakauden ajalta edellä tässä laissa tarkoitettu maksu 50 prosentilla alennettuna.

Sijaisavusta määrättyä maksua voidaan alentaa, jos sijaisavun saajan ja hänen perheensä toimeentuloedellytykset huomioon ottaen siihen on syytä.

28 §

Maksullisesta lomittaja-avusta perittävät maksut

Edellä 16 §:n 3 momentissa tarkoitettua lomittaja-avusta peritään sen käyttäjältä asetuksella säädetty tuntimaksu, joka vastaa maatalouslomittajan palkasta, sosiaaliturvasta ja muista työsuhteen

---

Edellä 16 §:n 3 momentissa tarkoitettua lomittaja-avusta peritään sen käyttäjältä maksu, joka vastaa kuukausipalkkaisen lomittajan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaista ylintä

ehdoista paikallisyksikölle aiheutuvia keskimääräisiä kustannuksia.

30 §

Viivästyskorko sekä perintä ilman tuomiota tai päätöstä

Jos 27 tai 28 §:ssä tarkoitettua maksua taikka 29 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua korvausta ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan vuotuista viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien korkolain (633/82) 4 §:n 3 momentissa säädetyin perustein. Viivästyskoron maksamisen perusteena oleva eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksun määräämisen perusteena olevan palvelun saamisesta.

---

36 §

Lomituskustannusten vähennykset

Edellä 35 §:ssä tarkoitettujen kustannusten vähennykseksi luetaan:
1) 27 ja 28 §:n nojalla perityt maksut sekä 29 §:n 1 ja 2 momentin nojalla perityt korvaukset;

---

peruspalkkaa kerrottuna luvulla 2,1.

30 §

Viivästyskorko sekä perintä ilman tuomiota tai päätöstä

Jos 27, 27 a—27 c tai 28 §:ssä tarkoitettua maksua taikka 29 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua korvausta ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan vuotuista viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentissa säädetyin perustein. Viivästyskoron maksamisen perusteena oleva eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksun määräämisen perusteena olevan palvelun saamisesta.

---

36 §

Lomituskustannusten vähennykset

Edellä 35 §:ssä tarkoitettujen kustannusten vähennykseksi luetaan:
1) 27, 27 a—27 c ja 28 §:n nojalla perityt maksut sekä 29 §:n § 1 ja 2 momentin nojalla perityt korvaukset;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Ennen tämän lain voimaan tuloa tehtyihin päätöksiin, jotka koskevat sijaisavun myöntämistä tai siitä perittäviä maksuja, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.
